

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

2 (408)

MARCH – APRIL 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 2. Number 408 (2024), 648–659
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.746>

IRSTI 06.73.35
UDC 330.322

© **A. Sharimkhan**^{1*}, **G. Appakova**¹, **B. Aidosova**², **G. Kerimbek**³, 2024

¹Narxoz University, Kazakhstan, Almaty;

²Korkyt Ata University, Kazakhstan, Kyzylorda;

³Farabi University, Kazakhstan, Almaty.

E-mail: anarbek.sharimkhan@narxoz.kz

THE RELEVANCE OF TAX CONSULTING DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: CHALLENGES, TRENDS AND PERSPECTIVES

Sharimkhan Anarbek — Master of Economics, Senior Lecturer, Narxoz University, senior lecturer of the Educational program «Accounting and Auditing». 050035, Republic of Kazakhstan, Almaty, Zhandosovstreet 55

E-mail: anarbek.sharimkhan@narxoz.kz, <https://orcid.org/0000-0003-4265-6430>;

Appakova Gulmira — PhD, Narxoz University, Professor of the Accounting and Audit educational program. 050035, Republic of Kazakhstan, Almaty, 55 Zhandosova str.

E-mail: gane310@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8512-3824>;

Aidosova Bakhitzhamal — candidate of economic Sciences, senior lecturer education program “Finance, Accounting and Audit”. Korkyt Ata University. 120000, Republic of Kazakhstan, Kyzylorda, 29A Aiteke Bi Street

E-mail: aidos65.65@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0818-9421>;

Kerimbek Galymzhan — candidate of economic sciences, Associate Professor. Al-Farabi Kazakh National University, Associate Professor of the Department of Finance and Accounting. 050040, Republic of Kazakhstan, Almaty, Al-Farabi Ave 71

E-mail: kerimbek2009@mail.ru. ORCID ID: 0000-0003-0563-8399.

Abstract. World practice convinces: tax consulting is a necessary part of business infrastructure, an important source of business competitiveness. The correctness and completeness of fulfillment of tax obligations is the basis for the sustainability of any business, and the main goal of tax consulting is to provide the taxpayer (consulted person) with services regarding the application of tax legislation. The development of market relations and the establishment of the tax system in the Republic of Kazakhstan has intensified the activities of consulting companies in the field of economics and management. Currently, one of the most popular types of consulting activities is services in the field of taxation. This is due to the complexity of understanding and applying tax legislation and the increasing number of controversial tax cases. Taxes are one of the factors determining the rate of economic growth of organizations and industries. Uncertainty in the interpretation of tax legislation often provokes violations (often unintentional), which negatively affects the economic activities

of entrepreneurs. This circumstance plays an important role in the development by entrepreneurs of an appropriate business development strategy. Due to the insufficient training of their own personnel to regulate tax issues and formulate an adequate tax strategy, entrepreneurs are forced to divert funds from their turnover to pay for consulting services, without a firm guarantee of their recoupment.

The demand for consulting services in the field of taxation leads to the need to increase the number of consulting companies and, accordingly, tax consultants. However, the market for consulting services has objective limitations due to insufficient regulation of the relationship between the state and consultants, as well as between the client and the consultant, which, naturally, does not contribute to the growth of the quality of services provided and increases the possibility of tax consulting risks. In this area, a quality control system has not yet been built, which makes it possible for the consultant to perform his powers in bad faith, and on the other hand, there are risks of tax consulting due to the client's incorrect implementation of the consultant's recommendations. The purpose of the work is to analyze consulting services in the field of taxation in Kazakhstan and determine priorities for its further development. As part of the study, the theoretical aspects of the formation of tax consulting were studied and works of interest in the context of the study were analyzed.

Keywords: tax, income, expense, consulting, tax consulting, tax mechanism, entrepreneurship, tax consultant, tax code

© А. Шаримхан^{1*}, Г.Н. Аппақова¹, Б.Х. Айдосова², Ғ.Е. Керімбек³, 2024

¹Нархоз университеті, Қазақстан, Алматы;

²Қорқыт Ата ат. Қызылорда университеті, Қазақстан, Қызылорда;

³Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы.

E-mail: anarbek.sharimkhan@narhoz.kz

ҚАЗАҚСТАНДА САЛЫҚТЫҚ КОНСАЛТИНГТІ ДАМУДЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР, ҮРДІСТЕР ЖӘНЕ КЕЛЕШЕГІ

Шаримхан Анарбек — экономика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы, Нархоз университеті «Есеп және аудит» Ғылыми білім беру бағдарламасының аға оқытушысы. 050035, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Жандосов көшесі 55

E-mail: anarbek.sharimkhan@narhoz.kz, <https://orcid.org/0000-0003-4265-6430>;

Аппақова Гულიра Несипбековна — PhD, Нархоз университеті «Есеп және аудит» білім беру бағдарламасының профессоры. 050035, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Жандосов көшесі 55
E-mail: ganek310@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8512-3824>;

Айдосова Бахитжамал Хангереевна — э.ғ.к., Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті «Қаржы, есеп және аудит» білім беру бағдарламасының аға оқытушысы. 120000, Қазақстан Республикасы, Қызылорда қ., Әйтеке би 29а

E-mail: aidos65.65@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0818-9421>;

Керімбек Ғалымжан Есқараұлы — экономика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті «Қаржы және есеп» кафедрасының доценті. 050040, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы 71
E-mail: kerimbek2009@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0563-8399>.

Аннотация. Әлемдік тәжірибеде салықтық кеңес беру – бизнес инфрақұрылымының ең қажетті бөлігі және бизнестің бәсекеге қабілеттілігінің маңызды көзі болып табылатындығы дәлелденген. Салық міндеттемелерін орындаудың дұрыстығы мен толықтығы кез келген бизнестің тұрақтылығының негізі, ал салықтық кеңес берудің негізгі мақсаты – салық төлеушіге (кеңес алатын тұлғаға) салық заңнамасын қолдану мәселелері бойынша қызмет көрсету. Қазақстан Республикасында нарықтық қатынастардың дамуы және салық жүйесінің құрылуы экономика және менеджмент саласындағы консалтингтік компаниялардың қызметін жандандырды. Қазіргі уақытта консультациялық қызметтің ең танымал түрлерінің бірі — салық салу саласындағы қызметтер. Бұл салық заңнамасын түсіну мен қолданудың күрделілігіне және даулы салық істерінің көбеюіне байланысты. Салықтар — ұйымдар мен салалардың экономикалық өсу қарқынын анықтайтын факторлардың бірі. Салық заңнамасын түсіндірудегі белгісіздік көбінесе бұзушылықтарды (көбіне байқаусызда) тудырады, бұл кәсіпкерлердің экономикалық қызметіне теріс әсер етеді. Бұл жағдай кәсіпкерлердің бизнесті дамытудың тиісті стратегиясын әзірлеуінде маңызды рөл атқарады. Салық мәселелерін реттеу және барабар салық стратегиясын қалыптастыру үшін өз кадрларының жеткіліксіз дайындығынан кәсіпкерлер консалтингтік қызметтерге ақы төлеуге өз айналымдарынан ақша қаражаттарын қайтаруға берік кепілдіксіз аударуға мәжбүр.

Салық салу саласындағы консалтингтік қызметке сұраныс консалтингтік компаниялардың және сәйкесінше салықтық консультанттардың санын көбейту қажеттілігіне әкеледі. Алайда, консалтингтік қызметтер нарығында мемлекет пен консультанттар арасындағы, сондай-ақ клиент пен консультант арасындағы қарым-қатынастың жеткіліксіз реттелуіне байланысты объективті шектеулер бар, бұл, әрине, ұсынылатын және көрсетілетін қызметтер сапасының өсуіне ықпал етпейді, салықтық кеңес беру тәуекелдерінің мүмкіндігін арттырады. Бұл салада сапаны бақылау жүйесі әлі құрылмаған, ол консультанттың өз өкілеттіктерін адал орындауына мүмкіндік береді, ал екінші жағынан, клиенттің консультанттың талаптарын дұрыс орындамауы салдарынан салықтық кеңес беру тәуекелдері бар. Жұмыстың мақсаты – Қазақстандағы салық салу саласындағы консалтингтік қызметтерді талдау және оны одан әрі дамытудың басым бағыттарын айқындау. Зерттеу аясында салықтық консалтингті қалыптастырудың теориялық аспектілері зерттеліп, зерттеу контекстіндегі қызығушылық тудыратын жұмыстар талданды.

Түйін сөздер: салық, кіріс, шығыс, консалтинг, салық консалтингі, салық механизмі, кәсіпкерлік, салық кеңесшісі, салық кодексі

© А. Шаримхан^{1*}, Г.Н. Аппакова¹, Б.Х. Айдосова², Г.Е. Керимбек³, 2024

¹Университет Нархоз, Казахстан, Алматы;

²Кызылординский университет им. Коркыт Ата, Казахстан, Кызылорда;

³**Казахский национальный университет им. аль-Фараби**,
Казахстан, Алматы.

E-mail: anarbek.sharimkhan@narhoz.kz

АКТУАЛЬНОСТЬ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОГО КОНСАЛТИНГА В КАЗАХСТАНЕ: ВЫЗОВЫ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Шаримхан Анарбек — магистр экономических наук, старший преподаватель, **Университет Нархоз**, старший преподаватель Образовательной программы «Учет и аудит». 050035, Республика Казахстан, г.Алматы, улица Жандосова 55

E-mail: anarbek.sharimkhan@narhoz.kz, <https://orcid.org/0000-0003-4265-6430>;

Аппакова Гульмира Несипбековна — PhD, Университет Нархоз, профессор образовательной программы «Учет и аудит». 050035, Республика Казахстан, г.Алматы, ул. Жандосова 55

E-mail: ganek310@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8512-3824>;

Айдосова Бахитжамал Хангереевна — к.э.н, старший преподаватель образовательной программы «Финансы, учет и аудит», **Кызылординский университет имени Коркыт Ата**. 120000, Республика Казахстан, г. Кызылорда, улица Айтеке Би 29А

E-mail: aidos65.65@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0818-9421>;

Керимбек Галымжан Ескараұлы — кандидат экономических наук, ассоциированный профессор, **Казахский национальный университет им. Аль-Фараби**, доцент кафедры «Финансы и учет». 050040, Республика Казахстан, г.Алматы, пр. аль-Фараби 71

E-mail: kerimbek2009@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0563-8399>.

Аннотация. Мировая практика убеждает что, налоговое консультирование – необходимая часть деловой инфраструктуры и важный источник конкурентоспособности бизнеса. Правильность и полнота исполнения налоговых обязательств, является основой устойчивости любого бизнеса, а главная цель налогового консультирования – оказание налогоплательщику услуг по вопросам применения норм налогового законодательства. Развитие рыночных отношений и становление налоговой системы в Республике Казахстан активизировало деятельность консалтинговых компаний в области экономики и управления. В настоящее время одним из наиболее востребованных видов консалтинговой деятельности являются услуги в сфере налогообложения. Это обусловлено сложностью понимания и применения норм налогового законодательства и увеличением количества спорных дел по вопросам налогообложения. Налоги являются одним из факторов, определяющих темпы экономического роста организаций и отраслей. Неясности в толковании норм налогового законодательства зачастую провоцируют его нарушения (часто неумышленные), что негативно влияет на экономическую деятельность предпринимателей. Данное обстоятельство играет немаловажную роль в выработке предпринимателями соответствующей стратегии развития бизнеса. В связи с недостаточной подготовленностью собственных кадров для регулирования налоговых вопросов и формирования адекватной налоговой

стратегии предприниматели вынуждены отвлекать из оборотов денежные средства на оплату консалтинговых услуг, не имея твердой гарантии в их окупаемости.

Востребованность консалтинговых услуг в области налогообложения приводит к необходимости роста числа консалтинговых компаний и, соответственно, консультантов по налогам и сборам. Однако рынок консалтинговых услуг имеет объективные ограничения, обусловленные недостаточной урегулированностью построения взаимоотношений между государством и консультантами, а также между клиентом и консультантом, что, естественно, не способствует росту качества оказываемых услуг и увеличивает возможность возникновения рисков налогового консультирования. В данной сфере до настоящего времени система контроля качества не построена, что обуславливает возможность недобросовестного исполнения консультантом своих полномочий, а с другой стороны, возникают риски налогового консультирования в связи с некорректным внедрением клиентом рекомендаций консультанта. Цель работы — проанализировать консалтинговые услуги в сфере налогообложения в Казахстане и определить приоритеты его дальнейшего развития. В рамках исследования были изучены теоретические аспекты формирования налогового консалтинга и проанализированы работы, представляющие интерес в контексте исследования.

Ключевые слова: налог, доход, расход, консалтинг, налоговый консалтинг, налоговый механизм, предпринимательство, налоговый консультант, налоговый кодекс

Introduction

Currently in Kazakhstan, there is a trend of high demand from citizens for tax law consulting services. A similar trend can be observed abroad as well. This proves that tax consulting is an important aspect of business and this area of activity requires a high level of preparation and responsibility from professional consultants. Therefore, in the conditions of comprehensive modernization and increasing competitiveness of the economy, the issue of creating and further developing the institute of certified tax consultants becomes crucial.

The need for tax consulting services is due to the complexity of tax legislation application by taxpayers, the necessity of providing them with professional assistance from specially trained individuals capable of objectively and impartially assessing the actual state of an organization in terms of tax obligations formation and anticipated management decisions in tax management, simultaneously focused on full compliance with tax legislation, and therefore, on full income into the state budget, as well as on reducing the tax burden and improving the financial-economic condition of the business entity to ensure its sustainable development through the reduction of tax risks (Filin et al., 2019).

The main part. The establishment and development of the institute of tax consultants in Kazakhstan has a history of more than a decade (The Public Association “Chamber of Tax Consultants,” with republican status, was created on July 22,

2002). However, during this period, this sector has not been able to legislatively establish a clear national model of a tax consultant and achieve an acceptable level of efficiency in the implementation of set tasks and results. In this regard, the Public Association “Chamber of Tax Consultants,” together with the National Chamber of Entrepreneurs of the Republic of Kazakhstan “Atameken” and the Public Union “Union of Organizations of Tax Consultants and Experts in the Field of Taxation, Auditing, and Accounting,” have developed the Draft Law of the Republic of Kazakhstan “On Tax Consulting.”

The activity in the field of tax consulting in the Republic of Kazakhstan is not regulated by the Code of the Republic of Kazakhstan dated December 10, 2008, “On taxes and other obligatory payments to the budget” (Tax Code), and other legislative and normative legal acts. Accordingly, fundamental provisions on the formation of a system and principles of tax consulting, in terms of tax and financial management, are not outlined in these normative legal acts. The Tax Code only provides the right of taxpayers to represent their interests through their tax consultant, without further describing who can be a tax consultant and what their role is in tax relations.

There are virtually no restrictions on choosing this profession — anyone can act as a tax consultant, which sometimes leads to clients’ dissatisfaction with the quality and results of tax consulting. Implementation of the proposed measures will allow, through the introduction of a law on tax consulting at the state level, to formalize the status of a tax consultant, increase the qualification level of specialists, and thanks to the introduction of the status of a tax consultant through a contractual mandatory liability insurance, to protect the interests of members of society.

Methodology. The necessity of using the services of tax consulting is explained by the proposed management decisions in the field of tax management, aimed simultaneously at full compliance with tax legislation, and therefore at the full receipt of income into the state budget, as well as at reducing the tax burden and improving the financial and economic condition of the economic entity, ensuring its sustainable development through reducing tax risks.

Significant contributions to the development of the theory and practice of tax consulting have been made by foreign scholars: (Byusse, 2008; Duncan, 1986; Darmayasaa et al., 2015; Gruendel, 2022; Malis, 2022; Chernik et al., 2016; Mazurina, 2011; Artemenko, 2015).

Currently, in Kazakhstan, there is no theoretical, organizational, methodological basis for tax consulting. The activities of tax consultants are not regulated by the state, which causes a multitude of problems both from the clients’ side and from the side of tax consultants. Therefore, the establishment of the institution of tax consultants, as well as legislatively enshrined regulation, is the initial stage in the development of a professional foundation, which by the time of widespread universal declaration, will become increasingly widespread (Berstembayeva 2019).

In many European countries such as Germany, the Czech Republic, Austria, Poland, Italy, France, Portugal, Croatia, Slovakia, Luxembourg, there is a special law on tax consultations. In Kazakhstan, this law is currently only a project. In the

Czech Republic and Germany, the state exercises control over the activities of tax consultants through the law on tax consulting. The law clearly defines the rights and obligations of tax consultants in relation to the state and their clients, thereby reducing a large number of conflicting situations and issues that arise between them. An important circumstance is that the law establishes the procedure in which each tax consultant must confirm their high professional level. In Germany, the strictest requirements are imposed not only on education but also on work experience. For individuals with education in commerce, the work experience in the tax field should be at least 10 years (Electronic resource, 2023). In Kazakhstan, to obtain a tax consultant certificate, only a minimal understanding of taxes is required; after completing an accelerated course and passing an exam, one can become a holder of such a certificate (Yusupov, 2022). At the same time, the state does not verify whether the candidate actually meets the requirements of this certification, possesses the knowledge, or can provide advice and correctly resolve the situation between the taxpayer and the tax authorities.

To identify problems and determine perspectives in tax consulting in the Republic of Kazakhstan, the following methods were used:

- **comparative analysis method** – will allow analyzing a set of economic indicators of tax consulting institutions using global experience, identifying advantages and disadvantages of existing regulatory systems and interactions of tax consulting institutions, interpreting results of sociological surveys;

- **expert evaluation method** – will provide a subjective assessment of the development of tax consulting in the realities of its functioning, gain expertise in solving problem issues, as well as develop necessary prospective directions for creating and developing the institution of tax consulting;

- **expert examination** – will forecast the development of the institution of tax consulting, evaluate the reliability of mass surveys, and gather preliminary information on problematic areas of tax consulting;

- **competency method** – will allow determining the set of competencies that tax consultants should possess depending on their skills, experience, and responsibilities.

When conducting a comparative analysis of tax consulting practices in countries with state and self-regulatory systems, significant differences in comparison criteria are observed. For example, personal qualities of the applicant in a state system include lack of criminal record and unpaid debts, absence of health issues, full legal capacity, etc. In Kazakhstan, it is stated in Article 20, point 3 of the draft law “On Tax Consulting” that individuals with a criminal record, unpaid or unsanctioned debts, or those recognized as legally incapacitated or limited in capacity in accordance with the law are not eligible for certification (Law, 2023). The qualification level of an applicant in Germany includes a full list of diplomas and experience, whereas in countries with self-regulatory systems, this is not required. In our country, certification is allowed for individuals with higher education and at least 3 years of work experience in tax, economic, financial, or legal fields, in tax consulting or in scientific and educational activities in tax, accounting, and auditing at higher educational institutions.

In countries with a state regulation system, tax consultants are held accountable (mandatory insurance contracts in case of damage to the client). All these facts positively influence the quality of services provided by tax consultants and increase their responsibility in preparing recommendations on taxation issues within the tax legislation framework. The draft law in Kazakhstan includes the concept of “ensuring property liability in tax consulting,” which implies that a professional organization of tax consultants, in order to ensure its property liability to clients and third parties, applies either civil liability insurance or holds its participants accountable, or uses other methods of ensuring property liability as provided by the laws of the Republic of Kazakhstan. The procedure for ensuring property liability is established by the rules of the professional organization of tax consultants, allowing each organization to determine its own level of professional liability insurance. In contrast, for example, in Germany, there is a mandatory insurance agreement for a minimum amount of 250,000 euros.

In this regard, in order to establish and further develop the institution of tax consultants in Kazakhstan, it is necessary to draw on the experience of foreign countries, particularly Germany. Utilizing the experience of Germany involves introducing, at the legislative level, a system of responsibility for tax consultants, and in that country, there is extensive experience of collaboration between tax authorities and tax consultants to improve tax legislation. Therefore, the scientific novelty of the research lies in identifying a national model for the institution of tax consulting, based on a comparative analysis with existing global trends in this area and theoretical concepts to ensure their relevance and effectiveness.

Results and Discussions

The development of the national model of tax consulting will allow extending benefits to interested users in countries where the issue of regulating and legalizing the activities of tax consultants is acute, raising the tax culture of society, unifying it at the interstate level. It is also acute, confirming the importance of this research on an international scale. The relevance of this study lies in the fact that today in developed countries, this profession is quite common, and tax consulting itself is a profitable type of activity.

In Kazakhstan, the Chamber of Tax Consultants is the largest professional association of consultants (see Figure 1).

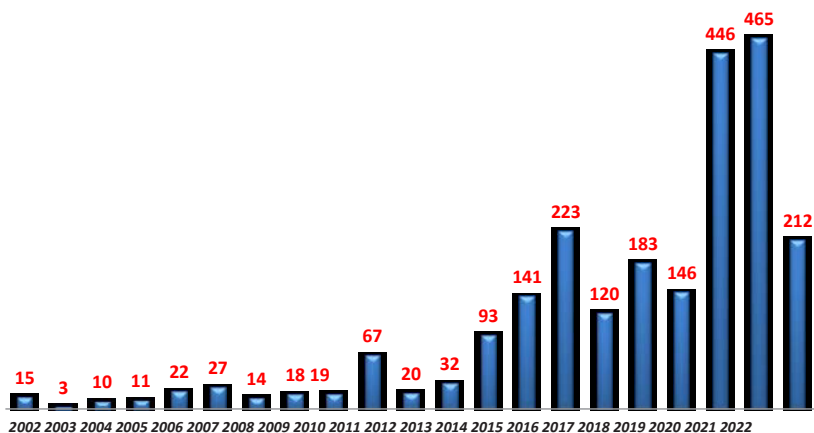

Figure 1. Dynamics of the number of certified tax consultants for the period from 2002 to 2022
* compiled according to the Unified Register of Tax Consultants of the Republic of Kazakhstan
(website of the Public Association “Chamber of Tax Consultants”)

By analyzing the dynamics of the number of certified consultants over 20 years based on the official website of the Chamber of Tax Consultants, the following conclusions can be drawn: in 2002, 15 people received the tax consultant certificate. In 2020, the number of certified consultants increased to 446, and in 2021, it further increased to 465. This demand trend for the profession of tax consultant confirms that the demand for tax consulting services will continue to grow (data for 2022 is incomplete). In total, there are 2429 individuals registered in the Unified Registry, including: active tax consultants - 2091 (86 %), temporarily suspended - 92 (3.8 %), including women on maternity leave, and those temporarily without official employment), 215 - excluded (8.9 %), 11 - data for this category is missing (1.3 %). Taxpayers often turn to private companies and individuals that offer consulting services on tax matters.

The description of the tax consultant profession allows for the following assumptions:

1. Providing consulting services to both organizations and individuals on issues related to tax legislation.
2. Developing necessary recommendations on forming the tax base, tax types and charges, composition of costs attributable to cost of goods sold for tax purposes, utilization of exemptions, etc.
3. Developing tax optimization options considering the specific nature of activities for both organizations and individuals.
4. Monitoring changes and amendments made to laws and other regulatory acts related to taxation.
5. Clarifying the rights and obligations of taxpayers, procedures for appealing actions of tax authorities, and more.

A tax consultant is capable of finding solutions tailored to each taxpayer, understanding the intricacies of situations, offering problem-solving options based on current legislation, and assessing risks in resolving complex situations.

They should also be able to:

- maintain both tax and accounting records.
- develop tax policies within the enterprise.
- conduct financial analysis at the enterprise.
- calculate bases for tax and fee calculation and payment.
- conduct tax audits.

Based on the above, let's highlight the main principles of tax consulting:

- **legality:** tax consultants must assist organizational leaders and specialists in developing new perspectives on problems and their solutions while ensuring compliance with legislation.

- **professionalism:** consultants should aid in solving non-standard tasks for organizational leaders and specialists using their existing knowledge and experience.

- **integrity:** when choosing among alternative solutions for taxpayer problems or implementing decision-making methods, conflicting interests could arise.

- **confidentiality:** by engaging a tax consultant, clients understand that problem-solving involves disclosing financial information of the organization, often revealing trade secrets, necessitating confidentiality on the part of the tax consultant.

The modern model of a tax consultant is characterized by the fact that it employs specialists who mainly rely on fragmented knowledge, personal life experience, and common sense. In the conditions of constantly changing tax legislation in the Republic of Kazakhstan, organizations may find it difficult to conduct a comprehensive diagnosis of their activities, including issues related to optimizing tax calculation and payment. Therefore, it is necessary to adopt the "Tax Consulting Law." Tax consulting as an independent type of activity has great prospects, but in the Republic of Kazakhstan, it is not yet developed. Based on the above indicators, a SWOT analysis of the tax system of the Republic of Kazakhstan was conducted as a result of scientific research, a description of the strengths and weaknesses, key opportunities, and risks of the tax system of Kazakhstan today has been developed, and it is provided in the following table 1.

Table 1 - SWOT analysis of the tax system of the Republic of Kazakhstan

Strengths	Weaknesses
- dynamic development of tax consulting activities; -increasing the number of tax professionals; -in Kazakhstan there is a relatively simplified, simple and understandable tax system for entrepreneurs; -Kazakhstan has relatively low tax rates compared to other countries; -providing tax benefits and incentives to taxpayers; -shows some areas for improvement, including reducing the time and cost of tax compliance and simplifying the tax system; -improving the level of tax evasion in Kazakhstan;	-lack of status of tax authorities as a special body; -the adoption of the Tax Code several times, in connection with which about 1000 amendments were made within the framework of several Laws; -low wages for employees and exclusion of social packages provided to employees; -It is very difficult to read the current Tax Code, it is not properly translated into Kazakh and many amendments have been made; -High volatility of tax revenues in relation to GDP; -inefficiency of tax administration; -uncertain tax benefits; -the same value added tax rate;

Opportunities	Threats
-The new Tax Code is the main instrument for implementing the state’s social and economic policy; -increasing the status of tax consulting services, creating a special clothing model; -strengthening the requirements for the employee being hired, increasing his responsibility; -state protection of tax consulting employee; -development of digital technologies; -development of tax cooperation; -introduction of differentiated tax rates for various sectors of the economy; -application of punishment for intentional or illegal tax evasion;	-some tax breaks and privileges provided to businesses may result in an unfair distribution of the tax burden; -frequent changes in tax legislation create uncertainty for business, requiring additional resources for adaptation and implementation; -emergence of illegal schemes and tax evasion; -the lack of clear regulation of the taxation of small businesses or certain types of businesses in the agricultural sector creates uncertainty and difficulties in their taxation; -lack of coordination between various government agencies and departments; -existence of the problem of double taxation.
Note - compiled by the authors as a result of scientific research.	

Conclusion

Thus, the most problematic issues are as follows:

1. The lack of management culture. It is characterized by tax consultants not being fully taken seriously and significantly by entrepreneurs as a distinct category. This view is also supported by individuals, among whom distrust and doubt in their own qualifications are even more pronounced. After all, resolving complex issues with tax authorities requires high competencies from professionals.

2. The lack of professional training for tax consultants. It is necessary to improve the level of preparation not only in the process of gaining experience and the document itself but, first and foremost, in higher education institutions. Tax consulting in Kazakhstan is currently at the stage of forming its basic professional foundation.

3. The instability of the tax legislation in the Republic of Kazakhstan. An example of this would be the radical changes to the Tax Code. It means that it becomes more difficult for consultants to work in such an environment since tax legislation changes every year, and consulting service clients risk being wrong.

To solve these problems, the following improvement paths for the tax consulting institution in the Republic of Kazakhstan can be identified:

- the introduction of mandatory insurance, which implies the tax consultants’ responsibility towards clients. Such insurance is practiced in European countries and is one of the first requirements for obtaining a certificate;

- it is necessary to address the problems of the culture of attitude towards tax consulting. As mentioned above, tax consultants are not taken as seriously as they should be. The solution to this problem is to increase the legal culture of citizens, namely through conducting special courses, seminars, webinars, etc.

Thus, tax consulting is a multifaceted process. Understanding the value that tax consultants can provide will help them in setting goals, as well as in formulating

requirements for the quality of services and the final result. Improving the tools of tax administration, namely moving from fiscal control methods to methods of interaction between tax authorities and taxpayers, aims at improving the functioning of the tax consulting market, solving key issues, the realization of which will enhance the efficiency of tax consulting services.

The implementation of these measures will allow identifying the shortcomings and advantages of the national model of the tax consulting institution in Kazakhstan, which will enable the selection of the right accelerated development course and increase the socio-economic effectiveness of its functioning in the future. The development of the tax consulting institution in the Republic of Kazakhstan is an important and necessary task. The ability to receive independent and responsible consultations contributes to increasing tax literacy and legal consciousness of taxpayers, and, consequently, leads to an improvement in relations with tax authorities and an increase in tax collection.

REFERENCES

Artemenko D. (2015). Tax consulting on corporate transfer pricing // Scientific Bulletin of the Southern Institute of Management. – Economics and business. — Pp.43–47

Berstembaeva R., Rubenkova N., Toyzhigitova Zh. (2019). “Financial mechanism for supporting entrepreneurs and hedging their risks” // Reports of the national academy of sciences of the republic of Kazakhstan. — Volume 2. — Number 324. — Pp.80–85. — <https://doi.org/10.32014/2019.2518-1483.41>

Busse R. (2008). Tax disputes: resolution practice in Germany // Finance. — No7. — Pp. 35–37.

Chernik D., Kirina L., Gorokhova N. (2016). Tax consulting // Textbook. Publisher: Economics. — 422p.

Darmayasaa N., Anesvarib Y. (2015). Ethical practice of a tax consultant based on local culture // Procedia. — Social and Behavioral Sciences. — Volume 211. — November 25. — Pp.142–148.

Duncan K. (1986). Knowledge about user control in the tax consulting system // IFAC Proceedings Volumes. — Volume 19. — Issue 17. — Pp.193–203.

Electronic resource (2023). — Foreign experience in organizing tax consulting // — URL: https://bstudy.net/771708/pravo/zarubezhnyy_opyt_organizatsii_nalogovogo_konsultirovaniya.

Filin S., Satymbekova K., Kerimbek G., Daurbaeva M., Ibraimova S. (2019). Modern technologies in accounting and tax accounting // News of the national academy of sciences of the republic of Kazakhstan. — Volume 2. — Number 324. — Pp.19–25. — <https://doi.org/10.32014/2019.2224-5294.43>

Grundel L. (2022). Tax consulting: textbook and workshop for universities // — Moscow: Yurayt Publishing House. — 257 p.

Law of the Republic of Kazakhstan “On Tax Consulting” (draft). 2023 — [Electronic resource]. — URL: <https://iris.kz/npa/zakon-respubliki-kazakhstan-o-nalogovom-konsultirovanii>

Malis N. (2022). Tax accounting and reporting: textbook and workshop for universities // — Moscow: Yurayt Publishing House. — 411p.

Mazurina L. (2011). Tax consulting: Theory and practice // Publishing house “Analitika Rodis”. — Moscow region, Noginsk. — 252p.

Yusupov U. (2022). Organization and methodology of tax audit: monograph // Nur-Sultan: Master PO LLP. — 112 p.

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

А.И. Әзімбаев, М.А. Созер, С.Ж. Ибадуллаева ИНТЕГРАТИВТІ ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БОЛАШАҚ БИОЛОГ ТАНЫМЫН КЕҢЕЙТУДЕГІ МАҢЫЗЫ.....	7
А. Асанова, Д. Абыкенова, Ж. Аубакирова, Р. Агавелян, Ж. Копеев УЧИТЕЛЬ ИНФОРМАТИКИ В ИНКЛЮЗИВНЫХ КЛАССАХ: ВОСПРИЯТИЕ ВЛИЯНИЯ ШКОЛЬНОЙ ИНФОРМАТИКИ НА РАЗВИТИЕ УЧЕНИКОВ С МЕНТАЛЬНЫМИ НАРУШЕНИЯМИ.....	21
У. Баймаханова, Н. Албытова, Д. Нургалиева, Р.Ж. Мрзабаева ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҮДЕРІСТЕГІ СТРЕСТІ БАСҚАРУ КӘСІБИ ҚАЖУДЫҢ ПРОФИЛАКТИКАСЫ РЕТІНДЕ.....	36
Е. Досымов, Eser Selda, М. Нуризинова, Е. Еділбаев, Б. Асанбек МЕХАНИКА КУРСЫН ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	48
Г.Т. Жақұпова, Д.С. Байгунаков, А.Б. Сақұлова ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІНДЕГІ САПА МӘДЕНИЕТІНІҢ МОДЕЛІ.....	63
Б.К. Жарменова, Н.Д. Андреева, Ш.Ш. Хамзина, Г.М. Маханова ЖОО-ДА БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯРЛАУДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	74
И.Ә. Жубанқұзова, Г.А. Сугуржанова БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ДАЙЫНДАУДА ФИЗИКА МЕН АҚПАРАТТЫҚ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ПӘНДЕРІН КІРІКТІРІЛІП ОҚЫТУ НЕГІЗДЕРІ.....	89
М.Н. Ибрагимова, Н.А. Тасилова, А.А. Садығожа, П.Н. Нұскабай ОРТАЛЫҚ АЗИЯ АУМАҒЫНДАҒЫ ЭТНИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕР ӘМІР ТЕМІР МЕН ТЕМІР ӘУЛЕТІ ЕҢБЕКТЕРІНДЕ.....	100
А.К. Игбаева, А.С. Омарханова, Н.К. Ақитпаева, А.Қ. Қозыбаева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ЖҮЙЕСІНДЕ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТТІ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	124
А. Исаев, Юджел Гелишли, А. Рахымжанов БОЛАШАҚ ЖАТТЫҚТЫРУШЫ-ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ БАҚЫЛАУШЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....	137
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, К.Е. Хасенова, А.Ж. Турикпенова, Г.Т. Дарменова ЖАЛПЫ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ (ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ ҮЛГІСІ НЕГІЗІНДЕ).....	152
М. Каваклы, Ж.И. Исаева, И. Дурмаз ТҰЛҒАНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ БАҒДАРЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРА ОТЫРЫП ҚАЗАҚ ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ.....	167
А.Д. Калимова, Б.А. Жекибаева БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ КІРІКТІРІЛГЕН ОҚЫТУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІ ДАЙЫНДАУДЫҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІКТЕРІ.....	183
А.Х. Қасымова, А.Б. Мешова, А.М. Бисенғалиева, Г.К. Кажғалиева, И.М. Бапиев ОҚЫТУШЫНЫҢ ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ.....	196
Г. Клычниязова АЙТЫЛЫМҒА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘСІЛДЕР: САНДЫҚ ӨЛШЕМДЕР МЕН ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТҮСІНІКТЕРДІ МӘТІНДІК ОҚЫТУҒА БІРІКТІРУ.....	210
Б.У. Қуанбаева, Г.К. Жусупқалиева, М.Е. Рахметов, А.Ж. Иярова, Р. Schmidt ФИЗИКАЛЫҚ ИНТЕРАКТИВТІ КОМПЬЮТЕРЛІК МОДЕЛЬДЕРДІҢ ЗАМАНАУИ МЕКТЕПТЕ ОНЛАЙН ОҚЫТУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДАҒЫ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУ.....	222

Р.С. Мырзаев, А.Ж. Сейтмуратов, Қ. Қанибайқызы, А.Ә. Ибраева, А.А. Куралбаева, П.Н. Нускабай IT БАҒЫТЫНДАҒЫ БАКАЛАВРЛАРДЫ МАТЕМАТИКАЛЫҚ ДАЯРЛАУЫНЫҢ КӘСІБИ БАҒЫТЫ.....	234
Г.К. Нуртаева, В.О. Абдрасилова, Р.Р. Жумабекова, Г.Е. Байдуллаева «ҚАН АЙНАЛУ ЖҮЙЕСІНІҢ БИОФИЗИКАСЫ» ТАҚЫРЫБЫНА СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ДАЙЫНДАЛУ РӨЛІ.....	249
Б.Д. Оразов, Ж.К. Сыдықова, Ф.Д. Наметқұлова, Е.Б. Тасболат ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯРЛАУ.....	264
М.Н. Оспанбекова, С.Ж. Турикпенова, Р.К. Измагамбетова, П.Қ. Ертаева, К.Ш. Темирханова БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ӨЗГЕРІСТЕРДІ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: МҰМКІНДІКТЕР МЕН ОЙЛАР.....	279
Н. Оспанова, Н. Токжигитова, Г. Джарасова, Дж. Караджа, А. Садықова ГЕЙМИФИКАЦИЯ ЭЛЕМЕНТТЕРІНІҢ НЕГІЗІНДЕ ЖАСЫРЫН БАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	293
А. Садвақасова, А. Докуз, Ф. Қылышбек ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНЫҢ БОЛАШАҚ ИНФОРМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ЗАТТАР ИНТЕРНЕТІН ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЗЕРТТЕУ.....	307
А.Т. Самитова, Г.Т. Карабалаева, К.Р. Калкеева БОЛАШАҚ МАМАНДЫҚТЫ ТАҢДАУДАҒЫ КӘСІБИ БАҒДАРЛАУДЫҢ РӨЛІ.....	321
Ш. Сапарбайқызы, У.Т. Туленова, Ж.А. Таджибаева, Р. Керімбаева, М.Е. Ақмамбетова ЖАҒАҢДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА БОЛАШАҚ МАМАНДЫҚ ТАҢДАУДЫҢ МАҢЫЗЫ.....	331
Б.А. Сенгербекова, Э.У. Бижигитова, А.О. Досимова, А.Қ. Айтжанова, Г.Г. Зиябекова ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ТУРАЛЫ ТҮСІНІКТЕРІ.....	348

ЭКОНОМИКА

С.Н. Алпысбаева, Н.Н. Жанақова, Е.И. Тауенов, А.И. Тазабеков ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ФИСКАЛДЫҚ ШОҒЫРЛАНДЫРУ САЯСАТЫ: ІСКЕ АСЫРУ БАСЫМДЫҚТАРЫ.....	357
Э.С. Балапанова, А.Т. Исаева, Д.О. Оналтаев, Ж.П. Смаилова, Р.Е. Сағындықова ИМПОРТТЫ АЛМАСТЫРУ ЭКОНОМИКАНЫҢ ДАМУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	373
А.С. Джанегизова, Д.Ә. Әмержанова, Г.М. Мухамедиева, Л.Г. Кирбасова, А.Е. Ақбаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ: ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	386
Н.Е. Есенжолов, А.Б. Кошербаева, Е.С. Қылбаев, С.Т. Қарғабаева ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ САЯСАТТЫ ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК МЕДИАНЫҢ РӨЛІ.....	401
Ж.Е. Есильбаева, С.К. Наурызбеков, Д.С. Тенизбаева ҚАРЖЫ ДЕЛДАЛДАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ ТӘУЕКЕЛДЕРІНІҢ АУДИТІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА БАСҚАРУ.....	416
Г.Г. Джамалова, Г.У. Хаджиева ҚАЗАҚСТАННЫҢ КӨЛІК-ЛОГИСТИКАЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫ: ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ӘЛЕУЕТІ.....	429
Н.Б. Жарқынбаева, Б. Вольф МИКРОДЕНГЕЙДЕГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДЕ ЖОБАЛЫҚ ТОПТЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ПРИНЦИПТЕРІН ЖЕТІЛДІРУ.....	451
Ж. Жұман, Ду Бинхан, Ә.В. Хамзаева ҚАЗАҚСТАННЫҢ МҰНАЙ-ГАЗ САЛАСЫНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ.....	470

Г.К. Искакова, С.Т. Абилдаев, Б. Қуаншалиев, А.М. Жантаева, Е.С. Байтиленова ҚАЗАҚСТАННЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ӨНІМІНІҢ ҚЫТАЙҒА ЭКСПОРТЫ: ӨЗАРА ТОЛЫҚТЫРУ ИНДЕКСІ НЕГІЗІНДЕ ТАЛДАУ.....	486
М.А. Қанабекова, А.Ж. Құрманғасва, С.Н. Абиева ҚР МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	507
Ж.Ж. Кенжебай, Г.К. Мусаева, Б.К. Нұрмағанбетова, А.А. Махфудз ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ДӘЛІЗДЕРДІҢ ТРАНЗИТТІК ӘЛЕУЕТІН АРТТЫРУ ҮШІН КӨЛІК-ЛОГИСТИКАЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ОҢТАЙЛАНДЫРУ.....	520
А.Т. Көкенова, А.Р. Шалбаева, С.С. Таменова, Г.Н. Агабекова, Л.И. Жазылбек ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫН ІСКЕ АСЫРУДАҒЫ ЖАҒАҢДЫҚ БАСҚАРУ: МЕМЛЕКЕТАРАЛЫҚ ДЕҢГЕЙДЕГІ ПРАКТИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕ.....	534
С.А. Нахипбекова, С.С. Ыдырыс, А.А. Құлбаева, М.А. Құлбаева, А.А. Сапарова АҚЫЛДЫ ҚАЛА ҚҰРУДЫҢ ТҮРҒЫНДАРДЫҢ ТҰРАҚТЫ ӨМІР СҰРУ ДЕҢГЕЙІН ЖАҚСARTУҒА ӘСЕРІ.....	557
Ю.О. Ничкасова, К.Ж. Садвокасова, А.К. Алпысбаева ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР: ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАРЖЫ НАРЫҒЫН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ.....	568
Н. Нурмухаметов, Ж. Булхаирова, А. Ахметова, Э. Белоусова, Г. Саймагамбетова ЗИЯТКЕРЛІК КАПИТАЛДЫ ДАМУ ТҰ ҒЫЛЫМ, БІЛІМ ЖӘНЕ БИЗНЕСТІҢ ИНТЕГРАЦИЯСЫ ЖАҒДАЙЫНДА.....	585
Ж.Т. Рахымова, Н.Х. Маулина, А.Ж. Сугурова, А.К. Акпанов ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ ӘДІСТЕРІН ЖЕТІЛДІРУГЕ ӘСЕРІ.....	602
Б.С. Өтеғұлова, С.Ф. Мәжитов, А. Толымбек, М.Д. Уалтаев, Д.Сайн Әмир ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ИНТЕНСИВТІ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫ ДАМУ ТҰДЫҢ НЕГІЗГІ ФАКТОРЛАРЫНЫҢ КЕДЕРГІЛЕРІ.....	611
К. Халмурзаева, А. Тағай, Ж. Жұман, А. Хамзаева, К. Сыздыкова ӘЛЕМДІК КРАУДФАНДИНГ НАРЫҒЫН САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ: ТӘЖІРИБЕ, ӘДІСТЕМЕ ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУЛЕР.....	627
А. Шаримхан, Г.Н. Аппақова, Б.Х. Айдосова, Ғ.Е. Керімбек ҚАЗАҚСТАНДА САЛЫҚТЫҚ КОНСАЛТИНГТІ ДАМУ ТҰДЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ: СЫН-ҚАТЕРЛЕР, ҮРДІСТЕР ЖӘНЕ КЕЛЕШЕГІ.....	648
Юйци Мэн, Р.К. Ниязбекова, С.А. Илашева, Д.Д. Әліпбаев, Ғ.А. Қадырова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МҰНАЙ ӨНДІРУ САЛАСЫН ДАМУЫНЫҢ ҚАЗІРГІ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ БОЛАШАҚ БАҒЫТТАРЫ.....	660

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

А.И. Азимбай, М.А. Созер, С.Ж. Ибадуллаева ВАЖНОСТЬ ИНТЕГРАТИВНОЙ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ДЛЯ РАСШИРЕНИЯ ПОЗНАНИЯ БУДУЩЕГО БИОЛОГА.....	7
А. Асанова, Д. Абыкенова, Ж. Аубакирова, Р. Агавелян, Ж. Копеев УЧИТЕЛЬ ИНФОРМАТИКИ В ИНКЛЮЗИВНЫХ КЛАССАХ: ВОСПРИЯТИЕ ВЛИЯНИЯ ШКОЛЬНОЙ ИНФОРМАТИКИ НА РАЗВИТИЕ УЧЕНИКОВ С МЕНТАЛЬНЫМИ НАРУШЕНИЯМИ.....	21
У. Баймаханова, Н. Албытова, Д. Нургалиева, Р.Ж. Мрзабаева УПРАВЛЕНИЕ СТРЕССОМ В СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ КАК ПРОФИЛАКТИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ВЫГОРАНИЯ.....	36
Е. Досымов, Есер Селда, М. Нуризинова, Е. Едилбаев, Б. Асанбек ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕПОДАВАНИИ КУРСА МЕХАНИКИ.....	48
Г.Т. Жакупова, Д.С. Байгунаков, А.Б. Сакулова МОДЕЛЬ КУЛЬТУРЫ КАЧЕСТВА В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ.....	63
Б.К. Жарменова, Н.Д. Андреева, Ш.Ш. Хамзина, Г.М. Маханова ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ В ВУЗЕ.....	74
И.А. Жубанкузова, Г.А. Сугуржанова ОСНОВЫ ИНТЕГРИРОВАННОГО ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТОВ ФИЗИКИ И ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....	89
М.Н. Ибрагимова, Н.А. Тасилова, А.А. Садыгожа, П.Н. Нускабай ЭТНИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ НА ТЕРРИТОРИИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ТРУДАХ АМИРА ТЕМУРА И ТЕМУРИДОВ.....	100
А.К. Игибаева, А.С. Омарханова, Н.К. Акиптаева, А.К. Козыбаева ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	124
А. Исаев, Гелишли Юджел, А. Рахимжанов ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОНТРОЛИРУЮЩИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ТРЕНЕРОВ-ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ.....	137
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, К.Е. Хасенова, А.Ж. Турикпенова, Г.Т. Дарменова ОРГАНИЗАЦИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ ПО РАЗВИТИЮ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ДЛЯ УЧИТЕЛЕЙ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ (НА ПРИМЕРЕ РАЗВИТИЯ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ).....	152
М. Каваклы, Ж.И. Исаева, И. Дурмаз ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОБУЧЕНИЯ КАЗАХСКОМУ ЯЗЫКУ С ФОРМИРОВАНИЕМ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ ЛИЧНОСТИ.....	167
А.Д. Калимова, Б.А. Жекибаева КОМПОНЕНТЫ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ИНТЕГРИРОВАННОМУ ОБУЧЕНИЮ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	183
А.Х. Касымова, А.Б. Медешова, А.М. Бисенгалиева, Г.К. Кажгалиева, И.М. Бапиев КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	196
Г. Клычниязова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОИЗНОШЕНИЮ: ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ ИЗМЕРЕНИЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИНСАЙТОВ В ТЕКСТОВОМ ОБУЧЕНИИ.....	210
Б.У. Куанбаева, Г.К. Жусупкалиева, М.Е. Рахметов, А.Ж. Иярова, Р. Schmidt ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ФИЗИЧЕСКИХ ИНТЕРАКТИВНЫХ КОМПЬЮТЕРНЫХ МОДЕЛЕЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ.....	222

Р.С. Мырзаев, А.Ж. Сейтмуратов, К. Канибайқызы, А.А. Ибраева, А.А. Куралбаева, П.Н. Нускабай ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ НАПРАВЛЕННОСТЬ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ БАКАЛАВРОВ IT НАПРАВЛЕНИЙ.....	234
Г.К. Нуртаева, В.О. Абдрасилова, Р.Р. Жумабекова, Г.Е. Байдуллаева РОЛЬ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ ПО ТЕМЕ «БИОФИЗИКА СИСТЕМЫ КРОВООБРАЩЕНИЯ».....	249
Б.Д. Оразов, Ж.К. Сыдыкова, Ф.Д. Наметкулова, Е.Б. Тасболат ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВУЗАХ.....	264
М.Н. Оспанбекова, С.Ж. Турикпенова, Р.К. Измагамбетова, П.К. Ертаева, К.Ш. Темирханова ИНТЕГРАЦИЯ ИЗМЕНЕНИЙ В НАЧАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ВОЗМОЖНОСТИ И СООБРАЖЕНИЯ.....	279
Н. Оспанова, Н. Токжигитова, Г. Джарасова, Дж. Караджа, А. Садыкова МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ СКРЫТОГО ОЦЕНИВАНИЯ НА ОСНОВЕ ЭЛЕМЕНТОВ ГЕЙМИФИКАЦИИ.....	293
А. Садвакасова, А. Докуз, Ф. Кылышбек ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕКУЩЕЙ СИТУАЦИИ С ОБУЧЕНИЕМ ИНТЕРНЕТУ ВЕЩЕЙ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТА.....	307
А.Т. Самитова, Г.Т. Карабалаева, К.Р. Калкеева РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ В ВЫБОРЕ В БУДУЩЕЙ ПРОФЕССИИ.....	321
Ш. Сапарбайқызы, У.Т. Туленова, Ж.А. Таджикибаева, Р. Керимбаева, М.Е. Акмамбетова ЗНАЧЕНИЕ ВЫБОРА БУДУЩЕЙ СПЕЦИАЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	331
Б.А. Сенгербекова, Э.У. Бижигитова, А.О. Досимова, А.К. Айтжанова, Г.Г. Зиябекова ВОСПРИЯТИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ УЧИТЕЛЯМИ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В ЮЖНОМ КАЗАХСТАНЕ.....	348

ЭКОНОМИКА

С.Н. Алпысбаева, Н.Н. Жанакова, Е.И. Тауенов, А.И. Тазабеков ПОЛИТИКА ФИСКАЛЬНОЙ КОНСОЛИДАЦИИ В КАЗАХСТАНЕ: ПРИОРИТЕТЫ РЕАЛИЗАЦИИ.....	357
Э.С. Балапанова, А.Т. Исаева, Д.О. Оналтаев, Ж.П. Смаилова, Р.Е. Сагындыкова ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ.....	373
А.С. Джанегизова, Д.Ә. Әмержанова, Г.М. Мухамедиева, Л.Г. Кирбасова, А.Е. Акбаева ЦИФРОВИЗАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	386
Н.Е. Есенжолов, А.Б. Кошербаева, Е.С. Кылбаев, С.Т. Каргабаева РОЛЬ СОЦИАЛЬНЫХ МЕДИА В РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	401
Ж.Е. Есылбаева, С.К. Наурызбеков, Д.С. Тенизбаева АУДИТ РИСКОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИНАНСОВЫХ ПОСРЕДНИКОВ И УПРАВЛЕНИЕ ИМИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ.....	416
Г.Г. Джамалова, Г.У. Хаджиева ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКАЯ ИНФРАСТРУКТУРА КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПОТЕНЦИАЛ РАЗВИТИЯ.....	429
Н.Б. Жаркинбаева, Б. Вольф СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПРИНЦИПОВ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЕКТНОЙ КОМАНДЫ В ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМАХ МИКРОУРОВНЯ.....	451
Ж. Жуман, Ду Бинхан, А.В. Хамзаева ТЕКУЩЕЕ СОСТОЯНИЕ НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА.....	470

Г.К. Искакова, С.Т. Абилдаев, Б. Куаншалиев, А.М. Жантаева, Е.С. Байтиленова ЭКСПОРТ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИЕЙ КАЗАХСТАНА В КИТАЙ: АНАЛИЗ НА ОСНОВЕ ИНДЕКС ВЗАИМОДОПОЛНЯЕМОСТИ.....	486
М.А. Канабекова А.Ж. Курмангаева, С.Н. Абиева ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА РК.....	507
Ж.Ж. Кенжебай, Г.К. Мусаева, Б.К. Нурмаганбетова, А.А. Махфуз ОПТИМИЗАЦИЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ТРАНЗИТНОГО ПОТЕНЦИАЛА МЕЖДУНАРОДНЫХ КОРИДОРОВ.....	520
А.Т. Кокенова, А.Р. Шалбаева, С.С. Таменова, Г.Н. Агабекова, Л.И. Жазылбек ГЛОБАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ В РЕАЛИЗАЦИИ КОНЦЕПЦИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: ПРАКТИЧЕСКИЙ ОПЫТ НА МЕЖГОСУДАРСТВЕННОМ УРОВНЕ.....	534
С.А. Нахипбекова, С.С. Ыдырыс, А.А. Кулбаева, М.А. Кулбаева, А.А. Сапарова ВЛИЯНИЕ СОЗДАНИЯ УМНОГО ГОРОДА НА УЛУЧШЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	557
Ю.О. Ничкасова, К.Ж. Садвокасова, А.К. Алпысбаева ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ: ТРАНСФОРМАЦИЯ ФИНАНСОВОГО РЫНКА КАЗАХСТАНА.....	568
Н. Нурмухаметов, Ж. Булханрова, А. Ахметова, Э. Белоусова, Г. Саймагамбетова РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ НАУКИ, ОБРАЗОВАНИЯ И БИЗНЕСА.....	585
Ж.Т. Рахымова, Н.Х. Маулина, А.Ж. Сугурова, А.К. Акпанов ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОВ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА.....	602
Б.С. Утегулова, С.Ф. Мажитов, А. Толымбек, М.Д. Уалтаев, Э.Д. Сайн ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ПРЕПЯТСТВИЯ РАЗВИТИЮ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ И ВЫСОКО ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	611
К. Халмурзаева, А. Тагай, Ж. Жуман, А. Хамзаева, К. Сыздыкова СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МИРОВОГО КРАУДИНГОВОГО РЫНКА: ОПЫТ, МЕТОДОЛОГИЯ И ИССЛЕДОВАНИЯ.....	627
А. Шаримхан, Г.Н. Аппакова, Б.Х. Айдосова, Г.Е. Керимбек АКТУАЛЬНОСТЬ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОГО КОНСАЛТИНГА В КАЗАХСТАНЕ: ВЫЗОВЫ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	648
Юйци Мэн, Р.К. Ниязбекова, С.А. Илашева, Д.Д. Алипбаев, Г.А. Кадырова СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ НЕФТЕДОБЫВАЮЩЕЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	660

CONTENTS

PEDAGOGYR

A.I. Azimbay, M.A. Sozer, S.Z. Ibadullayeva THE IMPORTANCE OF INTEGRATIVE LEARNING TECHNOLOGY FOR EXPANDING THE KNOWLEDGE OF THE FUTURE BIOLOGIST.....	7
A. Assainova, D. Abykenova, Zh. Aubakirova, R. Agavelyan, Zh. Kopeyev COMPUTER SCIENCE TEACHER IN INCLUSIVE CLASSROOMS: PERCEPTION OF THE IMPACT OF SCHOOL COMPUTER SCIENCE ON THE DEVELOPMENT OF STUDENTS WITH MENTAL DISABILITIES.....	21
U. Baimakhanova, N. Albytova, D. Nurgaliyeva, R.ZH. Mrzabayeva STRESS MANAGEMENT IN THE SOCIO-PEDAGOGICAL PROCESS AS PREVENTION OF PROFESSIONAL BURNOUT.....	36
Ye. Dossymov, Eser Selda, M. Nurizinova, Ye. Yedilbayev, B. Asanbek FEATURES OF THE USE OF DIGITAL RESOURCES IN TEACHING THE COURSE OF MECHANICS.....	48
G.T. Zhakupova, D.S. Baigunakov, A.B. Sakulova THE QUALITY CULTURE MODEL AT THE RESEARCH UNIVERSITY.....	63
B.K. Zharmenova, N.D. Andreeva, Sh.Sh. Khamzina, G.M. Makhanova FORMATION OF ECOLOGICAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCIES IN THE TRAINING OF BIOLOGY TEACHERS AT THE UNIVERSITY.....	74
I.A. Zhubankuzova, G.A. Sugurzhanova FUNDAMENTALS OF INTEGRATED TEACHING OF PHYSICS AND INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS.....	89
M.N. Ibragimova, N.A. Tasilova, A.A. Sadykozha, P.N. Nuskabay ETHNIC PROBLEMS IN THE TERRITORY OF CENTRAL ASIA IN THE WORKS OF AMIR TEMUR AND THE TEMURIDS.....	100
A.K. Igibayev, A.S. Omarkhanova, N.K. Akitbaeva, A.K. Kozybayeva FORMATION FEATURES OF RISK MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	124
A. Issayev^{1*}, Y. Gelişli², A. Rakhymzhanov³, 2024 WAYS TO IMPROVE THE SUPERVISORY COMPETENCE OF FUTURE TRAINERS-TEACHERS.....	137
G. Ismailova, G. Grigorieva, K. Khasenova, A. Turikpenova, G. Darmenova ORGANIZATION OF METHODOLOGICAL WORK ON THE DEVELOPMENT OF FUNCTIONAL LITERACY FOR TEACHERS OF GENERAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS (USING THE EXAMPLE OF THE DEVELOPMENT OF READING LITERACY).....	152
M. Kavakli, Zh.I. Issayeva, İ. Durmaz, PEDAGOGICAL BASES OF TEACHING THE KAZAKH LANGUAGE WITH FORMATION OF PERSONAL VALUE ORIENTATIONS.....	167
A.D. Kalimova, B.A. Zhekibayeva COMPONENTS OF FUTURE TEACHERS' READINESS FOR INTEGRATED LEARNING IN PRIMARY SCHOOLS.....	183
A.K. Kassymova, A.B. Medeshova, A.M. Bissengaliyeva, G.K. Khazhgaliyeva, I.M. Bapiyev COMPETENCE OF DISTANCE EDUCATION TEACHER.....	196
G. Klychniyazova PEDAGOGICAL APPROACHES TO PRONUNCIATION: INTEGRATING DIGITAL DIMENSIONS AND PSYCHOLOGICAL INSIGHTS IN TEXT-BASED LEARNING.....	210
B.U. Kuanbayeva, G.K. Zhusupkalieva, M.E. Rakhmetov, A.Zh. Iyarova, P. Schmidt EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF PHYSICAL INTERACTIVE COMPUTER MODELS IN THE IMPLEMENTATION OF ONLINE LEARNING IN A MODERN SCHOOL.....	222

R.S. Myrzayev, A.Zh. Seitmuratov, K. Kanibaikyzy, A.A. Ibrayeva, A. Kuralbayeva, P.N. Nuskabay PROFESSIONAL ORIENTATION OF MATHEMATICAL TRAINING OF BACHELORS OF IT DIRECTIONS.....	234
G.K. Nurtayeva, V.O. Abdrassilova, R.R. Zhumabekova, G.E. Baidullayeva THE ROLE OF INDEPENDENT PREPARATION OF STUDENTS ON THE TOPIC “BIOPHYSICS OF THE CIRCULAR SYSTEM”.....	249
B.D. Orazov, Zh. Sydykova, F. Nametkulova, E. Tasbolat TRAINING OF FUTURE PHYSICS TEACHERS IN PEDAGOGICAL UNIVERSITIES.....	264
M.H. Ospanbekova, S.Zh. Turikpenova, R.K. Izmagambetova, P.K. Yertayeva, K.Sh. Temirkhanova INTEGRATING CHATGPT IN PRIMARY EDUCATION: OPPORTUNITIES AND CONSIDERATIONS.....	279
N. Ospanova, N. Tokzhigitova, G. Jarassova, C. Karaca, A. Sadykova METHODOLOGY FOR ORGANIZING HIDDEN ASSESSMENT BASED ON ELEMENTS OF GAMIFICATION.....	293
A. Sadvakassova, A. Dokuz, F. Kylyshbek RESEARCH OF THE CURRENT SITUATION OF TEACHING THE INTERNET OF THINGS TO FUTURE COMPUTER SCIENCE TEACHERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	307
A.T. Samitova, G.T. Karabalaeva, K.R. Kalkeyeva THE ROLE OF PROFESSIONAL ORIENTATION IN CHOOSING A FUTURE PROFESSION FOR SCHOOLCHILDREN.....	321
Sh. Saparbaykyzy, U. Tulenova, Zh.A. Tajibayeva, R. Kerimbayeva, M.Y. Akmambetova THE SIGNIFICANCE OF THE FUTURE CHOICE OF A PROFESSIONAL IN THE SITUATION OF GLOBALIZATION.....	331
B.A. Sengerbekova, E.U. Bizhigitova, A.O. Dossimova, A.K. Aitzhanova, G.G. Ziyabekova EFL TEACHERS’ PERCEPTIONS OF INCLUSIVE EDUCATION IN SOUTHERN KAZAKHSTAN.....	348

EKONOMICS

S.N. Alpysbayeva, N.N. Zhanakova, Y.I. Tautenov, A.I. Tazabekov FISCAL CONSOLIDATION POLICY IN KAZAKHSTAN: IMPLEMENTATION PRIORITIES.....	357
E.S. Balapanova, A.T. Issaeva, D.O. Onaltayev, Zh.P. Smailova, R.E. Sagyndykova IMPORT SUBSTITUTION AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	373
A.S. Dzhanevizova, D.A. Amerzhanova, G.M. Mukhamedieva, L.G. Kirbasova, A.E. Akbaeva DIGITALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN KAZAKHSTAN: PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	386
N.E. Yessenholov, A.B. Kosherbayeva, E.S. Kylbayev, S.T. Kargabayeva THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATION POLICY IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	401
Zh.E. Yessilbayeva, S.K. Nauryzbekov, J.S. Tenizbaeva RISK AUDIT OF FINANCIAL INTERMEDIARIES AND THEIR MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION.....	416
G.G. Jamalova, G.U. Khajiyeva TRANSPORT AND LOGISTICS INFRASTRUCTURE OF KAZAKHSTAN: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT POTENTIAL.....	429
N.B. Zharkinbayeva, B. Wolfs IMPROVEMENT OF METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF A PROJECT TEAM IN MICRO-LEVEL ECONOMIC SYSTEMS.....	451

J. Juman, Du Bingham, A.V. Khamzayeva CURRENT STATE OF THE OIL AND GAS INDUSTRY IN KAZAKHSTAN.....	470
G.K. Iskakova, S.T. Abildaev, B. Kuanshaliev, A.M. Zhantaeva, Y. Baitinenova EXPORT OF AGRICULTURAL PRODUCTS OF KAZAKHSTAN TO CHINA: ANALYSIS BASED ON THE COMPLEMENTARITY INDEX.....	486
M.A. Kanabekova, A.Zh. Kurmantaeva, S.N. Abieva FEATURES OF THE FORMATION OF THE GOVERNMENT BUDGET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	507
Zh. Kenzhebay, G. Mussaeva, B. Nurmaganbetova, A. Mahfudz OPTIMIZING THE TRANSPORT AND LOGISTICS INFRASTRUCTURE TO INCREASE THE TRANSIT POTENTIAL OF INTERNATIONAL CORRIDORS.....	520
A.T. Kokenova, A.R. Shalbayeva, S.S. Tamenova, G.N. Agabekova, L.I. Zhazylybek GLOBAL GOVERNANCE IN THE IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: PRACTICAL EXPERIENCE AT THE INTERSTATE LEVEL.....	534
S.A. Nakhypbekova, S.S. Ydyrys, A.A. Kulbaeva, M.A. Kulbaeva, A.A. Saparova THE IMPACT OF CREATING A SMART CITY ON IMPROVING THE STABLE STANDARD OF LIVING OF THE POPULATION.....	557
Y.O. Nichkasova, K.Z. Sadvokassova, A.K. Alpysbayeva DIGITAL TECHNOLOGIES: KAZAKHSTAN'S FINANCIAL MARKET TRANSFORMATION.....	568
N. Nurmukhametov, Zh. Bulkhairova, A. Akhmetova, E. Belousova, G. Saimagambetova INTELLECTUAL CAPITAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND BUSINESS.....	585
Zh. Rakhymova, N. Maulina, A. Sugurova, A. Akpanov THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE IMPROVEMENT OF FINANCIAL MANAGEMENT METHODS.....	602
B.S. Utegulova, S.F. Mazhitov, A. Tolymbek, M.D. Ualtayev, Sain Emir MAIN FACTORS-OBSTACLES TO THE DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY-INTENSIVE AND HIGH-TECH ENTERPRISES.....	611
K. Halmurzaeva, A. Tagay, J. Juman, A. Khamzayeva, K. Syzdykova COMPARATIVE ANALYSIS OF THE WORLD CROWDING MARKET: EXPERIENCE, METHODOLOGY AND RESEARCH.....	627
A. Sharimkhan, G. Appakova, B. Aidosova, G. Kerimbek THE RELEVANCE OF TAX CONSULTING DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: CHALLENGES, TRENDS AND PERSPECTIVES.....	648
Yuqi Meng, R.K. Niyazbekova, S.A. Ilasheva, D.D. Alipbayev, G.A. Kadyrova CURRENT PROBLEMS AND PROMISING DIRECTIONS FOR DEVELOPMENT OF THE OIL PRODUCING INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	660

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 29.04.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 2.

РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19